

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS
TREČIASIS SKYRIUS
NUTARIMAS DĖL

Rolando ČIAPO
pareiškimo Nr. 4902/02
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (trečiasis skyrius), 2005 m. lapkričio 24 d. posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

pirmininko B. M. ZUPANČIČ,
teisėjų J. HEDIGAN,
C. BÎRSAN,
V. ZAGREBELSKY,
R. JAEGER,
E. MYJER,
DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,
ir *skyriaus kanclerio* V. BERGER,

atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą 2001 m. liepos 31 d.,

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktą poziciją ir į pareiškėjo kaip atsakymą pateiktą nuomonę,

po svarstymo nusprendė:

FAKTAI

Pareiškėjas Rolandas Čiapas yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1966 metais ir gyvenantis Panevėžyje.

A. Bylos aplinkybės

Šalių pateikti bylos faktai gali būti apibendrinti kaip išdėstyta toliau.

1. Pareiškėjui paskirti teismo įpareigojimai

Pareiškėjas anksčiau buvo kelis kartus teistas. Policija taip pat jį įtarė priklausant mafijos tipo nusikalstamai grupuotei.

1999 m. vasario 2 d. pagal Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymą (1997 m.) Panevėžio miesto apylinkės teismas pareiškėjui paskyrė šiuos teismo įpareigojimus:

- gyventi nuolatinėje gyvenamojoje vietoje;
- būti gyvenamojoje vietoje nuo 20 val. iki 7 val.;
- nevairuoti motorinės transporto priemonės;
- nepalaikyti ryšių su tam tikrais asmenimis;
- informuoti policiją apie savo finansinius sandorius.

Įpareigojimai buvo paskirti penkiems mėnesiams.

1999 m. vasario 17 d. Panevėžio apygardos teismas atmetė pareiškėjo skundą dėl minėtos nutarties.

2000 m. gegužės 16 d. Panevėžio miesto apylinkės teismas paskyrė pareiškėjui naujus teismo įpareigojimus:

- gyventi nuolatinėje gyvenamojoje vietoje;
- būti gyvenamojoje vietoje nuo 22 val. iki 7 val.;
- nevairuoti motorinės transporto priemonės, išskyrus darbo ir šeimos tikslais;
- nepalaikyti ryšių su tam tikrais asmenimis ir nesilankyti tam tikrose viešosiose vietose Panevėžyje;
- informuoti policiją apie savo finansinius sandorius.

Įpareigojimai buvo paskirti keturiems mėnesiams. 2000 m. gegužės 16 d. nutartimi pareiškėjas buvo informuotas apie tai, kad teismo įpareigojimų nesilaikymas užtraukia baudžiamąją atsakomybę pagal Baudžiamojo kodekso 212¹ straipsnį.

2000 m. birželio 26 d. Panevėžio apygardos teismas atmetė pareiškėjo skundą dėl minėtos nutarties.

Abu kartus apie pareiškėjui paskirtus teismo įpareigojimus policija paskelbė regioninėje spaudoje. Straipsniuose buvo trumpai aprašyti įpareigojimai bei nurodyti kontaktiniai policijos telefono numeriai, kuriais turėtų skambinti asmenys, matę, kad pareiškėjas nesilaiko įpareigojimų.

Nenurodytą dieną pareiškėjui buvo iškelta baudžiamoji byla įtariant, kad pareiškėjas pažeidė vieną iš teismo 2000 m. gegužės 16 d. skirtų įpareigojimų, o būtent – nevairuoti motorinės transporto priemonės ne darbo ir šeimos reikalais.

2001 m. liepos 3 d. dėl minėto įpareigojimo pažeidimo Panevėžio miesto apylinkės teismas nuteisė pareiškėją pagal Baudžiamojo kodekso 212¹ straipsnį. Jam buvo skirta aštuonių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Vis dėlto 2001 m. rugsėjo 27 d. Panevėžio apygardos teismas panaikino šį nuosprendį, nes pasikeitė įstatymo nuostatos. Nustatyta, kad nuo 2001 m. liepos 11 d. Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymas nebenumatė galimybės skirti asmeniui teismo įpareigojimą nevairuoti motorinės transporto priemonės.

2. *Pareiškėjo kardomasis kalinimas ir nuteisimas kitose baudžiamosiose bylose*

2000 m. lapkričio 13 d. pareiškėjas buvo sulaikytas. 2000 m. lapkričio 16 d. Panevėžio miesto apylinkės teismas paskyrė pareiškėjui kardomąjį kalinimą baudžiamosiose bylose dėl plėšimo ir turto prievartavimo¹. Kaip pagrindą sankcionuoti pareiškėjo kardomąjį kalinimą teismas nurodė grėsmę, kad pareiškėjas gali trukdyti ir slėptis nuo tyrimo. Tais pačiais pagrindais kardomasis kalinimas pratęstas 2000 m. gruodžio 29 d., 2001 m. sausio 31 d., kovo 30 d., gegužės 16 d., rugpjūčio 1 d., spalio 1 d., lapkričio 22 d. ir gruodžio 14 d., 2002 m. vasario 6 d. Pastarąją dieną kardomasis kalinimas pratęstas iki 2002 m. balandžio 30 d.

2002 m. balandžio 22 d. Panevėžio miesto apylinkės teismas nuteisė pareiškėją už plėšimą ir turto prievartavimą². 2002 m. gruodžio 24 d. Aukščiausiasis Teismas priėmė galutinį sprendimą šioje byloje.

¹ 2000 lapkričio 16 d. Panevėžio miesto apylinkės teismo nutartyje nurodyta, kad R. Čiapui kardomasis kalinimas paskirtas kaltinant turto prievartavimu (tuo metu galiojusio LR BK 273 str. 2 d.) (*vert. past.*).

² 2002 m. balandžio 22 d. Panevėžio miesto apylinkės teismo nuosprendžiu pareiškėjas pripažintas kaltu dėl plėšimo. 2002 m. liepos 29 d. nuosprendžiu Panevėžio apygardos teismas šią veiką perkvalifikavo į chuliganizmą (*vert. past.*).

2003 m. rugsėjo 1 d. Panevėžio miesto apylinkės teismas kitoje baudžiamojoje byloje nuteisė pareiškėją už plėšimą ir turto prievartavimą³. 2004 m. vasario 24 d. Aukščiausiasis Teismas priėmė galutinį sprendimą šioje byloje.

Šiuo metu prieš pareiškėją vėl vyksta naujas baudžiamasis procesas.

3. *Kalinimo sąlygos*

Pareiškėjas skundžiasi dėl bendrų jo laisvės atėmimo sąlygų iki ir po nuteisimo, įskaitant vietas, sanitarines ir maitinimo sąlygas įkalinimo įstaigose. Jis taip pat tvirtina, kad šių įstaigų pareigūnai dažnai blogai su juo elgėsi: kankino, neteisėtai skirdavo drausmines nuobaudas, nesuteikdavo medicininės pagalbos ir neleisdavo pasimatyti su šeimos nariais. Nors pareiškėjas dėl to daug kartų teikė rašytinius skundus laisvės atėmimo vietų administracijai bei Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai, tačiau jis nesikreipė į administracinius teismus.

4. *Susirašinėjimo cenzūra*

2001 m. lapkričio 19 d. prokuroras, vadovaudamasis Kardomojo kalinimo įstatymo 15 straipsniu, priėmė nutarimą cenzūruoti pareiškėjo laiškus. Kaip pagrindą cenzūravimo būtinumui prokuroras nurodė grėsmę, kad pareiškėjas gali mėginti daryti poveikį liudytojams ir nukentėjusiesiems baudžiamajame procese dėl plėšimo ir turto prievartavimo. 2003 m. vasario 7 d. prokuroras kitoje baudžiamojoje byloje dėl turto prievartavimo tais pačiais pagrindais priėmė kitą nutarimą dėl pareiškėjo korespondencijos cenzūravimo. 2003 m. balandžio 1 d. prokuroras nutarė panaikinti cenzūrą, nes pastarojoje byloje buvo baigtas ikiteisminis tyrimas.

Pareiškėjas skundžiasi dėl to, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus bei ikiteisminio tyrimo pareigūnai cenzūravo visą jo susirašinėjimą nuo jo sulaikymo momento 2000 m. lapkričio 13 d., įskaitant ir susirašinėjimą su Strasbūro Teismu bei valstybės institucijomis. Nors dėl to pareiškėjas skundėsi laisvės atėmimo vietos administracijai bei Teisingumo ministerijai, tačiau jis nesikreipė į administracinius teismus.

B. Bylai reikšminga vidaus teisė ir praktika

Kardomojo kalinimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kalinamojo siunčiami ir gaunami laišakai gali būti cenzūruojami bylą tiriančio pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. Pagal įstatymo 15 straipsnio 2 dalį, esant minėtiems sprendimams, leidžiama cenzūruoti visus laiškus, išskyrus susirašinėjimą su bylą tiriančiu pareigūnu, teismu, kurio žinioje yra byla, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriumi, prokuroru, valstybės ir savivaldybių institucijomis, teisingumo ministru, Europos Žmogaus Teisių Teismu bei kitomis kompetentingomis tarptautinėmis institucijomis.

Kardomojo kalinimo vietų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2001 m. rugsėjo 7 d. įsakymu, 90 punkte numatyta, kad tardymo izoliatorių personalui kalinamųjų siunčiamus bei jų vardu gaunamus laiškus savo iniciatyva cenzūruoti draudžiama, nesant sprendimo, priimto pagal Kardomojo kalinimo įstatymo 15 straipsnį.

Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos dėl kardomojo kalinimo teisėtumo apibendrintos bylos *Stašaitis prieš Lietuvą* sprendime (Nr. 47679/99, 2002-02-21, §§ 51–54).

Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos dėl kalinimo sąlygų bei vidaus teisinės gynybos priemonių šiuo požiūriu apibendrintos bylos *Jankauskas prieš Lietuvą* nutarime (Nr. 59304/00, 2003-12-16) ir bylos *Valašinas prieš Lietuvą* sprendime (Nr. 44558/98, 2001-07-24, §§ 92–97, ECHR-VIII 2001).

SKUNDAI

1. Pareiškėjas skundėsi dėl to, kad 1999 m. vasario 2 d. ir 2000 m. gegužės 16 d. jam paskirti teismo įpareigojimai pažeidė jo teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą bei teisę laisvai judėti. Šiuo atveju jis rėmėsi Konvencijos 6, 8 straipsnių bei Konvencijos 4 Protokolo 2 straipsnio nuostatomis. Remdamasis Konvencijos 8 straipsniu, pareiškėjas taip pat skundėsi dėl to, kad policija, spaudoje viešai paskelbdama informaciją apie teismo paskirtus įpareigojimus, pažeidė tiek vidaus teisės, tiek Konvencijos nuostatas. Jis

³ 2003 m. rugsėjo 1 d. Panevėžio miesto apylinkės teismo nuosprendžiu pareiškėjas nuteistas už turto prievartavimą (*vert. past.*).

taip pat teigė, kad šios informacijos paskelbimas spaudoje pažeidė nekaltumo prezumpciją, įtvirtintą Konvencijos 6 straipsnyje.

2. Remdamasis Konvencijos 5 straipsnio 1 dalimi pareiškėjas skundėsi dėl to, kad jo kardomasis kalinimas dviejuose baudžiamuosiuose procesuose dėl plėšimo ir turto prievartavimo buvo neteisėtas. Be to, jis teigė, kad vēlesnis jo nuteisimas šiuose procesuose pažeidė Konvencijos 6 straipsnį, nes iš tiesų jis yra nekaltas.

3. Pareiškėjas skundėsi dėl to, kad bendros ir konkrečios jo laisvės atėmimo sąlygos iki ir po nuteisimo buvo nesuderinamos su Konvencijos 3 straipsniu.

4. Remdamasis Konvencijos 8 straipsniu jis taip pat skundėsi dėl to, kad jam esant Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo cenzūruojamas visas jo susirašinėjimas.

TEISĖ

1. Pareiškėjas skundėsi dėl 1999 m. vasario 2 d. ir 2000 m. gegužės 16 d. teismo paskirtų įpareigojimų bei dėl jo nuteisimo 2001 m. liepos 3 d. Jis teigė, kad buvo pažeisti Konvencijos 6, 8 straipsniai bei Konvencijos 4 Protokolo 2 straipsnis.

Konvencijos 6 straipsnyje, kiek reikšminga šiai bylai, numatyta, kad:

„1. Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens <...> jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas. <...>.

2. Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą <...>“

Konvencijos 8 straipsnyje numatyta, kad:

„1. Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas.

2. Valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus ir kai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės apsaugos ar šalies ekonominės gerovės interesams siekiant užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat būtina žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“

Konvencijos 4 Protokolo 2 straipsnyje numatyta, kad:

„1. Kiekvienas asmuo, teisėtai esantis valstybės teritorijoje, turi teisę joje laisvai judėti ir laisvę pasirinkti gyvenamąją vietą.

2. Kiekvienas asmuo turi teisę išvažiuoti iš bet kurios šalies, taip pat ir iš savosios.

3. Šių teisių įgyvendinimui negali būti taikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos, kuriuos numato įstatymas ir kurių demokratinėje visuomenėje reikia valstybės ar visuomenės saugumui, viešajai tvarkai palaikyti, nusikalstamumui sustabdyti, žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

4. 1 dalyje numatytos teisės taip pat gali būti atskirose srityse apribotos. Šie apribojimai vykdomi pagal įstatymą, jei to reikalauja arba pateisina demokratinės visuomenės viešieji interesai.“

Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas nebegali būti laikomas Konvencijos pažeidimo auka 34 straipsnio požiūriu, nes galiausiai nuosprendis pareiškėjui dėl teismo įpareigojimo nevykdymo buvo panaikintas pasikeitus įstatymui. Be to, pareiškėjas nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių dėl skundo, kad teismo paskirti įpareigojimai buvo viešai paskelbti spaudoje. Bet kuriuo atveju dėl šios pareiškimo dalies nebuvo pažeista nei Konvencija, nei jos Protokoliai. Pareiškėjas nesutiko ir teigė, kad teismo įpareigojimai bei jų paskelbimas spaudoje pažeidė pirmiau minėtas Konvencijos nuostatas.

Dėl pareiškėjo skundų pagal Konvencijos 6 ir 8 straipsnius bei pagal Konvencijos 4 Protokolo 2 straipsnį dėl jam 1999 m. vasario 2 d. ir 2000 m. gegužės 16 d. paskirtų teismo įpareigojimų Teismas pabrėžia, kad dėl šių apribojimų teisėtumo galutiniai sprendimai vidaus teisėje pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį buvo priimti 1999 m. vasario 17 d. ir 2000 m. birželio 26 d., tačiau pareiškimas [Teismui]

buvo pateiktas daugiau nei po metų, 2001 m. liepos 31 d. Taigi šie skundai pateikti pavėluotai (Konvencijos 35 straipsnio 1 dalis).

Dėl pareiškėjo skundų pagal pirmiau minėtus straipsnius, kad 2001 m. liepos 3 d. jis nuteistas dėl vieno iš 2000 m. gegužės 16 d. teismo paskirtų įpareigojimų (draudimo vairuoti motorinę transporto priemonę) nevykdymo, Teismas pabrėžia, kad dėl 2001 m. liepos 11 d. Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo pakeitimų, kuriuose nenumatyta galimybė drausti vairuoti motorinę transporto priemonę, nuosprendis buvo panaikintas 2001 m. rugsėjo 27 d. Be to, pareiškėjas neneigė, kad 2001 m. liepos 3 d. nuosprendžiu paskirta laisvės atėmimo bausmė nebuvo įvykdyta ir pats nuosprendis netapo vykdytinas dėl įstatymo pakeitimų, kurie lėmė tai, kad nuosprendis buvo panaikintas. Todėl šiuo atveju pareiškėjas nėra laikytinas auka pagal Konvencijos 34 straipsnį.

Bet kuriuo atveju, net preziumuojant, kad 2001 m. liepos 11 d. įstatymo pakeitimas ir 2001 m. rugsėjo 27 d. nuosprendžio panaikinimas nepaneigia pareiškėjo aukos statuso, pabrėžtina, kad pareiškėjas buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ir 2001 m. liepos 3 d. nuteistas dėl to, kad nevykdė teismo paskirtų galiojančių įpareigojimų. Šiuo atveju pareiškėjo veiksmų neteisėtumą buvo galima numatyti iš galiojančios 2000 m. gegužės 16 d. teismo nutarties ir buvo aišku, kad toks pažeidimas yra baudžiamas pagal tuo metu galiojusias baudžiamosios teisės nuostatas (Baudžiamojo kodekso 212¹ straipsnis). Taigi pareiškėjo nuteisimą šiuo atveju galima palyginti, pavyzdžiui, su nubaudimu dėl įstatyme įtvirtinto įpareigojimo (pvz., teismo nustatytų lygtinio paleidimo sąlygų) pažeidimo. Net manant, kad pareiškėjo 2001 m. liepos 3 d. nuteisimas apribojo pareiškėjo teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą bei judėjimo laisvę, pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, kad šis apribojimas nebuvo nustatytas įstatymais, juo siejami tikslai nebuvo teisėti ar kad apribojimas nebuvo proporcingas, vertinant pagal Konvencijos 8 straipsnio 2 dalį bei Konvencijos 4 Protokolo 2 straipsnio 3 bei 4 dalis.

Pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų ir dėl bylos nagrinėjimo, kuris baigėsi 2001 m. liepos 3 d. nuosprendžiu, neteisėtumo pagal Konvencijos 6 straipsnį. Galiausiai Teismas pabrėžia, kad 2001 m. liepos 3 d. nuosprendis buvo 2001 m. rugsėjo 27 d. panaikintas ne dėl savivalės bylos nagrinėjimo metu arba dėl teismo padarytos klaidos, nustatant faktus ar aiškinant vidaus teisę, bet dėl to, kad pasikeitė taikytinas įstatymas. Vadinasi, šie pareiškėjo skundai turi būti atmesti kaip aiškiai nepagrįsti pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį.

Taigi pareiškėjo skundai dėl jo nuteisimo 2001 m. liepos 3 d. turi būti atmesti pagal Konvencijos 34 straipsnį bei 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

Dėl pareiškėjo skundo pagal Konvencijos 6 ir 8 straipsnius dėl informacijos apie jam 1999 m. vasario 2 d. ir 2000 m. gegužės 16 d. teismo paskirtų įpareigojimų paskelbimą spaudoje, Teismas pabrėžia, kad šiuo klausimu pareiškėjas nei atskirai kreipėsi į teismą, nei teikė tokio pobūdžio skundų baudžiamojo proceso, pasibaigusio 2001 m. liepos 3 d. nuosprendžiu, metu. Taigi dėl šios pareiškimo dalies pareiškėjas nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių kaip to reikalauja Konvencijos 35 straipsnio 1 dalis.

2. Pareiškėjas skundėsi dėl jo kardomojo kalinimo bei nuteisimo dviejose baudžiamosiose bylose dėl plėšimo ir turto prievartavimo. Jis teigė, kad šiuo atveju buvo pažeisti Konvencijos 5 ir 6 straipsniai.

Konvencijos 5 straipsnis, kiek reikšminga šiai bylai, numato:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka:

<...>

(c) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas, kad būtų pristatytas kompetentingai teismo institucijai, pagrįstai įtariant jį padarius nusikaltimą ar kai pagrįstai manoma, jog būtina neleisti padaryti nusikaltimo, arba manoma, jog jis, padaręs tokį nusikaltimą, gali pabėgti;

<...>“

Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių ir kad jo skundai dėl kardomojo kalinimo bet kuriuo atveju yra nepagrįsti. Be to, nėra jokių požymių, rodančių, kad buvo pažeistas Konvencijos 6 straipsnis. Pareiškėjas nesutiko su Vyriausybės argumentais ir teigė, kad jo kardomasis kalinimas ir nuteisimas buvo savavališki bei neteisėti.

Dėl pareiškėjo skundų pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį Teismas primena, kad ši nuostata reikalauja, jog bet kuris laisvės atėmimo terminas atitiktų vidaus teisės reikalavimus ir nebūtų savavališkas (žr. *Jėčius v. Lithuania* no. 34578/97, 2000-07-31, § 56, ECHR 2000-IX). Neginčijama, kad teismai, priimdami atitinkamą nutartį šiuo klausimu, buvo kompetentingi spręsti dėl pareiškėjo kardomojo kalnimo (tuo metu galiojusio Baudžiamojo proceso kodekso 10, 104 ir 106 straipsniai) ir kad visas pareiškėjo kardomojo kalnimo laikotarpis buvo pagrįstas teisėtomis teismo nutartimis (žr. dalį „Faktai“). Taigi pareiškėjo kardomasis kalnimas atitiko vidaus teisės reikalavimus pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį. Taip pat nėra įrodymų, kad laisvės atėmimas buvo savavališkas. Atsižvelgdami į tai, kad pareiškėjas buvo įtariamas padaręs įvairių sunkių nusikaltimų dviejose tuo pačiu metu vykstančiose baudžiamosiose bylose, teismai, pagrįsdami sprendimus pratęsti pareiškėjo kardomąjį kalnimą, nurodė grėsmę, kad pareiškėjas bėgs ar darys įtaką liudytojams (žr. *mutatis mutandis Stašaitis v. Lithuania* (dec.), no. 47679/99, 2000-11-28). Taigi pareiškėjo skundai dėl Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies yra aiškiai nepagrįsti pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį.

Dėl pareiškėjo skundų pagal Konvencijos 6 straipsnį dėl jo nuteisimo 2002 m. balandžio 22 d. už plėšimą ir 2003 m. rugsėjo 1 d. už turto prievartavimą Teismas primena, kad jis neturi pareigos peržiūrėti vidaus teismų tariamai padarytas fakto ar teisės taikymo klaidas. Bendra taisyklė yra ta, kad įrodymus vertina ir vidaus teisę taiko nacionaliniai teismai. Teismo užduotis yra nustatyti, ar bylos nagrinėjimas kaip visuma buvo teisingas. Esminis dalykas šiuo atveju yra tai, kad pareiškėjas turėjo daug galimybių pats arba per savo advokatą trijose teismų instancijose išdėstyti savo poziciją ir ginčyti įrodymus, kurie, jo manymu, buvo klaidingi. Nėra nei duomenų, rodančių, kad teismai buvo subjektyviai ar objektyviai šališki, nei duomenų apie tai, kad procesinė pareiškėjo padėtis buvo mažiau palanki nei kaltintojų. Taigi nėra požymių, kad buvo pažeistas šalių lygybės principas ar pareiškėjo gynybos teisės (žr. *Karalevičius v. Lithuania* (dec.), no. 53254/99, 2002-06-06). Vadinas, neįrodyta, kad bylos nagrinėjimas buvo neteisingas. Todėl ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį.

3. Pareiškėjas taip pat skundėsi dėl bendrų ir konkrečių jo kalnimo sąlygų. Šiuo atveju jis teigė, kad buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnis, draudžiantis kankinimą, nežmonišką ar žmogaus orumą žeminantį elgesį. Vis dėlto pareiškėjas, nepateikdamas šių skundų administraciniams teismams, dėl šios pareiškimo dalies nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių, priešingai Konvencijos 35 straipsnio 1 dalies reikalavimams. (žr. pirmiau minėtą *Jankausko* bylą).

4. Pareiškėjas taip pat skundėsi dėl to, kad jam esant Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo cenzūruojamas visas jo susirašinėjimas.

Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių, nes nesikreipė į vidaus teismus. Bet kuriuo atveju, cenzūruojamas buvo tik pareiškėjo susirašinėjimas su privačiais asmenimis, o cenzūra buvo sankcionuota galiojusiais prokuroro nutarimais, kurie buvo priimti pagal įstatymą. Nutarimai priimti siekiant apsaugoti liudytojus ir nukentėjusiuosius keliose baudžiamosiose bylose prieš pareiškėją ir tokia cenzūra yra pateisinama pagal Konvencijos 8 straipsnio 2 dalį.

Pareiškėjas nesutiko su Vyriausybės argumentais ir teigė, kad jo susirašinėjimo cenzūravimas be jokios atrankos pažeidė Konvencijos 8 straipsnį.

Dėl pareiškėjo skundo, kad jam, nuo sulaikymo 2000 m. lapkričio 13 d. iki 2001 m. lapkričio 19 d. (pastarąją dieną prokuroras, vadovaudamasis Kardomojo kalnimo įstatymo 15 straipsniu, priėmė nutarimą cenzūruoti pareiškėjo susirašinėjimą) esant Šiaulių tardymo izoliatoriuje, buvo cenzūruojamas jo susirašinėjimas, Teismas pastebi, kad pagal taikytiną vidaus teisę nebuvo galima cenzūruoti susirašinėjimo tardymo izoliatoriuje (Kardomojo kalnimo vietų vidaus tvarkos taisyklių 90 punktas) iki to momento, kai 2001 m. lapkričio 19 d. buvo priimtas prokuroro nutarimas. Taigi šiuo klausimu pareiškėjas galėjo kreiptis į administracinius teismus, tačiau to nepadarė. Todėl ši pareiškimo dalis turi būti atmesta dėl vidaus teisinės gynybos priemonių nepanaudojimo (Konvencijos 35 straipsnio 1 dalis).

Dėl pareiškėjo skundo, kad buvo cenzūruojamas jo susirašinėjimas su Strasbūro Teismu ir valstybės institucijomis, Teismas pastebi, kad pagal Kardomojo kalnimo įstatymo 15 straipsnio 2 dalį tokia cenzūra buvo draudžiama net kompetentingų institucijų pagal 15 straipsnio 1 dalį priimtu sprendimu. Taigi ir šiuo klausimu pareiškėjas galėjo kreiptis į administracinius teismus. To nepadaręs, pareiškėjas nepanaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių kaip reikalaujama pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį.

Dėl pareiškėjo skundo, kad nuo 2001 m. lapkričio 19 d. iki 2003 m. balandžio 1 d. buvo cenzūruojamas jo susirašinėjimas su privačiais asmenimis, neginčijama, kad per minėtą laikotarpį cenzūra buvo sankcionuota nutarimais, priimtais pagal Kardomojo kalinimo įstatymo 15 straipsnį ir Kardomojo kalinimo vietų vidaus tvarkos taisyklių 90 punktą. Todėl ši pareiškimo dalis negali būti atmesta dėl vidaus teisinės gynybos priemonių nepanaudojimo.

Atsižvelgdamas į šalių pozicijas dėl pareiškėjo susirašinėjimo cenzūros su privačiais asmenimis nuo 2001 m. lapkričio 19 d. iki 2003 m. balandžio 1 d., Teismas mano, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus fakto ir teisės klausimus, dėl kurių gali būti nuspręsta tik išnagrinėjus bylą iš esmės. Todėl ši pareiškimo dalis nelaikytina aiškiai nepagrįsta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nenumatytas.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

Skelbia priimtinu, iš anksto nenuspręsdamas dėl bylos esmės, pareiškėjo skundą pagal Konvencijos 8 straipsnį dėl jo susirašinėjimo cenzūros su privačiais asmenimis nuo 2001 m. lapkričio 19 d. iki 2003 m. balandžio 1 d.;

Skelbia nepriimtina likusią pareiškimo dalį.

Vincent BERGER
Kancleris

Boštjan M. ZUPANČIČ
Pirmininkas